

BIBLIOTHECA LATINA · TEXTUS LATINUS

Fabulae Aesopiae

Phaedrus

Texto latino: *Phaedri Fabulae Aesopiae*, ed. Lucian Mueller (Leipzig: B. G. Teubner, 1876)

<https://oaleffmanuel.github.io/bibliotheca-latina/leituras/phaedrus-fabulae-aesopiae.html>

Fonte e licença

Texto latino: Phaedri Fabulae Aesopiae, ed. Lucian Mueller (Leipzig: B. G. Teubner, 1876). Transcrição digital: Perseus Digital Library, Tufts University (PerseusDL/canonical-latinLit), CC BY-SA 4.0. Adaptação de formato (texto, PDF, EPUB) pela Bibliotheca Latina, distribuída sob a mesma licença CC BY-SA 4.0.

Licença: **CC BY-SA 4.0** (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pt-br>). Você pode copiar, redistribuir e adaptar este arquivo, dando o crédito acima e mantendo a mesma licença.

Transcrição: <https://github.com/PerseusDL/canonical-latinLit/blob/128a05a-fa9cc7179ab18f8d05f78a9f1dd50e415/data/phi0975/phi001/phi0975.phi001.perseus-lat2.xml>

Alterações em relação à fonte

- Notas do editor e variantes do aparato crítico omitidas (material editorial, não texto latino).
- Acréscimos do editor entre < >, supressões propostas pelo editor entre [], lacunas como * * *, como na edição impressa.
- Correções de digitalização marcadas pela Perseus (<choice>/<corr>) aplicadas; abreviaturas mantidas como impressas.
- Grafia, maiúsculas, u/v, pontuação e ordem do texto mantidas como na edição; nenhuma modernização.
- Espaços e quebras de linha do arquivo XML normalizados; numeração de livros, capítulos, seções e versos preservada.

Omitido: notas e aparato crítico do editor; introduções, comentários e traduções da edição impressa.

Gerado em 2026-10-18 pela Bibliotheca Latina. O texto latino não foi modernizado nem resumido.

Liber Primus

PROLOGUS

¹ Aesopus auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.
Duplex libelli dos est: quod risum movet
Et quod prudenti vitam consilio monet.

⁵ Calumniari si quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantum ferae,
Fictis iocari nos meminerit fabulis.

Lupus et agnus.

¹ Ad rivum eundem lupus et agnus venerant
Siti compulsi; superior stabat lupus
Longeque inferior agnus. Tunc fauce improba
Latro incitatus iurgii causam intulit.

⁵ Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi
Aquam bibenti? Laniger contra timens:
Qui possum, quaeso, facere, quod quereris, lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus:

¹⁰ Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi.
Respondit agnus: Equidem natus non eram.
Pater hercle tuus, ille inquit, male dixit mihi.
Atque ita correptum lacerat iniusta nece.
Haec propter illos scripta est homines fabula,

¹⁵ Qui fictis causis innocentes opprimunt.

Ranae regem petierunt.

¹ Athenae cum florerent aequis legibus,

Procax libertas civitatem miscuit

Frenumque solvit pristinum licentia.

Hic conspiratis factionum partibus

⁵ Arcem tyrannus occupat Pisistratus.

Cum tristem servitutem flerent Attici,

(Non quia crudelis ille, sed quoniam gravis

Omnino insuetis), onus et coepissent queri,

Aesopus talem tum fabellam rettulit.

¹⁰ Ranae vagantes liberis paludibus

Clamore magno regem petiere a Iove,

Qui dissolutos mores vi compesceret.

Pater deorum risit atque illis dedit

Parvum tigillum, missum quod subito vadi

¹⁵ Motu sonoque terruit pavidum genus.

Hoc mersum limo cum iaceret diutius,

Forte una tacite profert e stagno caput

Et explorato rege cunctas evocat.

Illae timore posito certatim adnatant

²⁰ Lignumque supera turba petulans insilit.

Quod cum inquinassent omni contumelia,

Alium rogantes regem misere ad Iovem,

Inutilis quoniam esset qui fuerat datus.

Tum misit illis hydrum, qui dente aspero

²⁵ Corripere coepit singulas. Frustra necem

Fugitant inertes, vocem praecludit metus.

Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Iovem,

Afflictis ut succurrat. Tunc contra deus:

Quia noluistis vestrum ferre inquit bonum,

³⁰ Malum perferte. — Vos quoque, o cives, ait,

Hoc sustinete, maius ne veniat malum.

Graculus superbus et pavo.

- ¹ Ne gloriari libeat alienis bonis
Suoque potius habitu vitam degere,
Aesopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani graculus superbia,
⁵ Pennas pavoni quae deciderant sustulit
Seque exornavit. Deinde contemnens suos
Se inmiscuit pavonum formoso gregi.
Illi inpudenti pennas eripiunt avi
Fugantque rostris. Male mulcatus graculus
¹⁰ Redire maerens coepit ad proprium genus;
A quo repulsus tristem sustinuit notam.
Tum quidam ex illis, quos prius despexerat:
Contentus nostris si fuisses sedibus
Et quod natura dederat voluisses pati,
¹⁵ Nec illam expertus esses contumeliam
Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

Canis per fluvium carnem ferens.

- ¹ Amittit merito proprium qui alienum adpetit.
Canis per flumen carnem cum ferret natans,
Lympharum in speculo vidit simulacrum suum,
Aliamque praedam ab altero ferri putans
⁵ Eripere voluit; verum decepta aviditas
Et quem tenebat ore dimisit cibum,
Nec quem petebat potuit adeo adtingere.

Vacca, capella, ovis, et leo.

- ¹ Numquam est fidelis cum potente societas:
Testatur haec fabella propositum meum.
Vacca et capella et patiens ovis iniuriae
Socii fuere cum leone in saltibus.
- ⁵ Hi cum cepissent cervum vasti corporis,
Sic est locutus, partibus factis, leo:
Ego primam tollo, †nominor quia leo;
Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi;
Tum, quia plus valeo, me sequetur tertia;
- ¹⁰ Malo afficietur si quis quartam tetigerit.
Sic totam praedam sola improbitas abstulit.

Ranae ad solem.

- ¹ Vicini furis celebres vidit nuptias
Aesopus et continuo narrare incipit:
Uxorem quondam Sol cum vellet ducere,
Clamorem ranae sustulere ad sidera.
- ⁵ Convicio permotus quaerit Iuppiter
Causam querelae. Quaedam tum stagni incola:
Nunc inquit omnes unus exurit lacus
Cogitque miseras arida sede emori.
Quidnam futurum est, si crearit liberos?

Vulpis ad personam tragicam.

- ¹ Personam tragicam forte vulpes viderat:
O quanta species, inquit, cerebrum non habet!
Hoc illis dictum est, quibus honorem et gloriam
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

Lupus et gruis.

- ¹ Qui pretium meriti ab improbis desiderat,
Bis peccat: primum quoniam indignos adiuvat;
Impune abire deinde quia iam non potest.
Os devoratum fauce cum haereret lupi,
⁵ Magno dolore victus coepit singulos
Illicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem persuasa est iure iurando gruis,
Gulaeque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam lupo.
¹⁰ Pro quo cum pactum flagitaret praemium:
Ingrata es inquit ore quae nostro caput
Incolume abstuleris et mercedem postules.

Passer ad leporem consiliator.

- ¹ Sibi non cavere et aliis consilium dare
Stultum esse paucis ostendemus versibus.
Oppressum ab aquila, fletus edentem graves,
Leporem obiurgabat passer: Ubi pernicitas
⁵ Nota inquit illa est? Quid ita cessarunt pedes?
Dum loquitur, ipsum accipiter necopinum rapit
Questuque vano clamitantem interficit.
Lepus semianimus mortis in solacio:
Qui modo securus nostra irridebas mala,
¹⁰ Simili querela fata deploras tua.

Lupus et vulpes iudice simio.

- ¹ Quicumque turpi fraude semel innotuit,
Etiam si verum dicit, amittit fidem.
Hoc attestatur brevis Aesopi fabula.

Lupus arguebat vulpem furti crimine;
⁵ Negabat illa se esse culpa proxiam.
Tunc iudex inter illos sedit simius.
Uterque causam cum perorassent suam,
Dixisse fertur simius sententiam:
Tu non videris perdidisse quod petis;
¹⁰ Te credo surripuisse quod pulchre negas.

Asinus et leo venantes.

¹ Virtutis expers, verbis iactans gloriam,
Ignotos fallit, notis est derisui.
Venari asello comite cum vellet leo,
Contextit illum frutice et admonuit simul,
⁵ Ut insueta voce terreret feras,
Fugientes ipse exciperet. Hic auritulus
Clamorem subito totis tollit viribus
Novoque turbat bestias miraculo.
Quae dum paventes exitus notos petunt,
¹⁰ Leonis affliguntur horrendo impetu.
Qui postquam caede fessus est, asinum evocat
Iubetque vocem premere. Tunc ille insolens:
Qualis videtur opera tibi vocis meae?
Insignis inquit sic ut, nisi nossem tuum
¹⁵ Animum genusque, simili fugissem metu.

Cervus ad fontem.

¹ Laudatis utiliora quae contempseris
Saepe inveniri haec asserit narratio.
Ad fontem cervus, cum bibisset, restitit
Et in liquore vidit effigiem suam.

- ⁵ Ibi dum ramosa mirans laudat cornua
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantum subito vocibus conterritus
Per campum fugere coepit et cursu levi
Canes elusit. Silva tum excepit ferum,
¹⁰ In qua retentis impeditus cornibus
Lacerari coepit morsibus saevis canum.
Tunc moriens edidisse vocem hanc dicitur:
O me infelicem! qui nunc demum intellego
Utilia mihi quam fuerint quae despexeram,
¹⁵ Et quae laudaram quantum luctus habuerint.

Vulpes et corvus.

- ¹ Qui se laudari gaudet verbis subdolis,
Fere dat poenas turpi paenitentia.
Cum de fenestra corvus raptum caseum
Comesse vellet, celsa residens arbore,
⁵ Vulpes hunc vidit, deinde sic coepit loqui:
O qui tuarum, corve, pennarum est nitor!
Quantum decoris corpore et vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille stultus, dum vult vocem ostendere,
¹⁰ Emisit ore caseum, quem celeriter
Dolosa vulpes avidis rapuit dentibus.
Tunc demum ingemuit corvi deceptus stupor.
[Hac re probatur quantum ingenium valet;]
[Virtute semper praevalet sapientia.]

Ex sutore medicus.

- ¹ Malus cum sutor inopia deperditus

Medicinam ignoto facere coepisset loco
Et venditaret falso antidotum nomine,
Verbosis acquisivit sibi famam strophis.

⁵ Hic cum iaceret morbo confectus gravi
Rex urbis, eius experiendi gratia
Scyphum poposcit: fusa dein simulans aqua
Miscere illius antidoto se toxicum,
Ebibere iussit ipsum posito praemio.

¹⁰ Timore mortis ille tum confessus est
Non artis ulla medicum se prudentia,
Verum stupore vulgi factum nobilem.
Rex advocata contione haec addidit:
Quantae putatis esse vos dementiae,

¹⁵ Qui capita vestra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commisit pedes?
Hoc pertinere vere ad illos dixerim,
Quorum stultitia quaestus impudentiae est.

Asinus ad senem pastorem.

¹ In principatu commutando saepius
Nil praeter domini mores mutant pauperes.
Id esse verum parva haec fabella indicat.
Asellum in prato timidus pascebat senex.

⁵ Is hostium clamore subito territus
Suadebat asino fugere, ne possent capi.
At ille lentus: Quaeso, num binas mihi
Clitellas impositurum victorem putas?
Senex negavit. Ergo quid refert mea

¹⁰ Cui serviam clitellas cum portem meas?

Ovis, cervus, et lupo.

- ¹ Fraudator homines cum advocat sponsum improbos,
Non rem expedire, sed mala videre expetit.
Ovem rogabat cervus modium tritici
Lupo sponsore. At illa praemetuens dolum:
- ⁵ Rapere atque abire semper assuevit lupo,
Tu de conspectu fugere veloci impetu;
Ubi vos requiram cum dies advenerit?

Ovis, canis, et lupo.

- ¹ Solent mendaces luere poenas malefici.
Calumniator ab ove cum peteret canis,
Quem commendasse panem se contenderet,
Lupo citatus testis non unum modo
- ⁵ Deberi dixit, verum affirmavit decem.
Ovis damnata falso testimonio
Quod non debebat solvit. Post paucos dies
Bidens iacentem in fovea conspexit lupo:
Haec inquit merces fraudis a superis datur.

Mulier parturiens.

- ¹ Nemo libenter recolit qui laesit locum.
Instante partu mulier actis mensibus
Humi iacebat flebilis gemitus ciens.
Vir est hortatus, corpus lecto reciperet,
- ⁵ Onus naturae melius quo deponeret.
Minime, inquit, illo posse confido loco
Malum finiri, quo conceptum est initio.

Canis parturiens.

- ¹ Habent insidias hominis blanditiae mali:
Quas ut vitemus versus subiecti monent.
Canis parturiens cum rogasset alteram,
Ut fetum in eius tugurio deponeret,
⁵ Facile impetravit: dein reposcenti locum
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum firmiores posset catulos ducere.
Hoc quoque consumpto flagitari validius
Cubile coepit. Si mihi et turbae meae
¹⁰ Par inquit esse potueris, cedam loco.

Canes famelici.

- ¹ Stultum consilium non modo effectum caret,
Sed ad perniciem quoque mortalis devocat.
Corium depressum in fluvio viderunt canes.
Id ut comesse extractum possent facilius,
⁵ Aquam coepere ebibere: sed rupti prius
Periere quam quod petierant contingerent.

Leo senex, aper, taurus, et asinus.

- ¹ Quicumque amisit dignitatem pristinam,
Ignavis etiam iocus est in casu gravi.
Defectus annis et desertus viribus
Leo cum iaceret spiritum extremum trahens,
⁵ Aper fulmineis venit ad eum dentibus
Et vindicavit ictu veterem iniuriam.
Infestis taurus mox confodit cornibus
Hostile corpus. Asinus, ut vidit ferum
Impune laedi, calcibus frontem extudit.

¹⁰ At ille expirans: Fortis indigne tuli
Mihi insultare: te, naturae dedecus,
Quod ferre certe cogor bis videor mori.

Mustela et homo

¹ Mustela ab homine presa cum instantem necem
Effugere vellet: Parce, quaeso inquit mihi,
Quae tibi molestis muribus purgo domum.
Respondit ille: Faceres si causa mea,
⁵ Gratum esset et dedissem veniam supplici.
Nunc quia laboras ut fruaris reliquiis,
Quas sunt rosuri, simul et ipsos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi.
Atque ita locutus improbam leto dedit.
¹⁰ Hoc in se dictum debent illi agnoscere,
Quorum privata servit utilitas sibi,
Et meritum inane iactant imprudentibus.

Canis fidelis.

¹ Repente liberalis stultis gratus est,
Verum peritis irritos tendit dolos.
Nocturnus cum fur panem misset cani,
Obiecto temptans an cibo posset capi:
⁵ Heus inquit linguam vis meam praecludere,
Ne latrem pro re domini? Multum falleris.
Namque ista subita me iubet benignitas
Vigilare, facias ne mea culpa lucrum.

Rana rupta et bos.

- ¹ Inops, potentem dum vult imitari, perit.
In prato quondam rana conspexit bovem
Et tacta invidia tantae magnitudinis
Rugosam inflavit pellem: tum natos suos
- ⁵ Interrogavit, an bove esset latior.
Illi negarunt. Rursus intendit cutem
Maiore nisu et simili quaesivit modo,
Quis maior esset. Illi dixerunt bovem.
Novissime indignata dum vult validius
- ¹⁰ Inflare sese, rupto iacuit corpore.

Canes et corcodili.

- ¹ Consilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam et deridentur turpiter.
Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A corcodilis ne rapiantur, traditum est.
- ⁵ Igitur cum currens bibere coepisset canis,
Sic corcodilus: Quamlibet lambe otio;
Noli vereri. At ille: Facerem mehercule,
Nisi esse scirem carnis te cupidum meae.

Vulpes et ciconia.

- ¹ Nulli nocendum: si quis vero laeserit,
Multandum simili iure fabella admonet.
Vulpes ad cenam dicitur ciconiam
Prior invitasse et illi in patina liquidam
- ⁵ Posuisse sorbitionem, quam nullo modo
Gustare esuriens potuerit ciconia.
Quae vulpem cum revocasset, intrito cibo

Plenam lagonam posuit: huic rostrum inserens
Satiatur ipsa et torquet convivam fame.

- ¹⁰ Quae cum lagonae collum frustra lamberet,
Peregrinam sic locutam volucrem accepimus:
Sua quisque exempla debet aequo animo pati.

Canis et thesaurus et vulturius.

- ¹ [Haec res avaris esse conveniens potest]
[Et qui humiles nati dici locupletes student.]
Humana effodiens ossa thesaurum canis
Invenit, et violarat quia Manes deos,
⁵ Iniecta est illi divitiarum cupiditas,
Poenas ut sanctae Religioni penderet.
Itaque, aurum dum custodit oblitus cibi,
Fame est consumptus; quem stans vulturius super
Fertur locutus: O canis, merito iaces,
¹⁰ Qui concupisti subito regales opes,
Trivio conceptus, educatus stercore.

Vulpes et aquila.

- ¹ Quamvis sublimes debent humiles metuere,
Vindicta docili quia patet sollertiae.
Vulpinos catulos aquila quondam sustulit
Nidoque posuit pullis, escam ut carperent.
⁵ Hanc persecuta mater orare incipit,
Ne tantum miserae luctum importaret sibi.
Contempsit illa, tuta quippe ipso loco.
Vulpes ab ara rapuit ardentem facem
Totamque flammis arborem circumdedit,
¹⁰ Hosti dolorem damno miscens sanguinis.

Aquila ut periclo mortis eriperet suos
Incolumes natos supplex vulpi tradidit.

Asinus inridens aprum.

¹ Plerumque stulti risum dum captant levem,
Gravi destringunt alios contumelia
Et sibi nocivum concitant periculum.

Asellus apro cum fuisset obvius:

⁵ Salve inquit frater. Ille indignans repudiat
Officium et quaerit, cur sic mentiri velit.
Asinus demisso pene: Similem si negas
Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo.
Aper, cum vellet facere generosum impetum,

¹⁰ Repressit iram et: Facilis vindicta est mihi,
Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

Ranae metuentes taurorum proelia.

¹ Humiles laborant ubi potentes dissident.
Rana in palude pugnam taurorum intuens:
Heu quanta nobis instat perniciēs! ait.

Interrogata ab alia cur hoc diceret,

⁵ De principatu cum illi certarent gregis
Longeque ab ipsis degerent vitam boves:
Est statio separata ac diversum genus;
Expulsus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in secreta veniet latibula

¹⁰ Et proculcatas obteret duro pede.

Ita caput ad nostrum furor illorum pertinet.

Milvus et columbae.

¹ Qui se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.

Columbae saepe cum fugissent miluum
Et celeritate pennae vitassent necem,

⁵ Consilium raptor vertit ad fallaciam

Et genus inerme tali decepit dolo:

Quare sollicitum potius aevum ducitis,

Quam regem me creatis icto foedere,

Qui vos ab omni tutas praestem iniuria?

¹⁰ Illae credentes tradunt sese miluo;

Qui regnum adeptus coepit vesci singulas

Et exercere imperium saevis unguibus.

Tunc de reliquis una: Merito plectimur.

Liber Secundus

Auctor.

- ¹ Exemplis continetur Aesopi genus;
Nec aliud quicquam per fabellas quaeritur
Quam corrigatur error ut mortalium
Aquatque sese diligens industria.
- ⁵ Quicumque fuerit ergo narrandi iocus,
Dum capiat aurem et servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni cura morem servabo senis;
Sed si libuerit aliquid interponere,
- ¹⁰ Dictorum sensus ut delectet varietas,
Bonas in partes, lector, accipias velim,
Ita si rependet illi brevis gratiam.
Cuius verbosa ne sit commendatio,
Attende, cur negare cupidis debeas,
- ¹⁵ Modestis etiam offerre quod non petierint.

Iuencus, leo, et praedator.

- ¹ Super iuencum stabat deiectum leo.
Praedator intervenit partem postulans.
Darem inquit nisi soleres per te sumere:
Et improbum reiecit. Forte innoxius
- ⁵ Viator est deductus in eundem locum
Feroque viso rettulit retro pedem.
Cui placidus ille: Non est quod timeas ait;
Et, quae debetur pars tuae modestiae,
Audacter tolle. Tunc diviso tergore
- ¹⁰ Silvas petivit, homini ut accessum daret.

Exemplum egregium prorsus et laudabile;
Verum est aviditas dives et pauper pudor.

Anus diligens iuvenem, item puella.

- ¹ A feminis utcumque spoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis discimus.
Aetatis mediae quendam mulier non rudis
Tenebat annos celans elegantia,
⁵ Animosque eiusdem pulchra iuvenis ceperat.
Ambae, videri dum volunt illi pares,
Capillos homini legere coepere invicem.
Qui se putaret fingi cura mulierum,
Calvus repente factus est; nam funditus
¹⁰ Canos puella, nigros anus evellerat.

Aesopus ad quendam de successu improborum.

- ¹ Laceratus quidam morsu vehementis canis
Tinctum cruore panem misit malefico,
Audierat esse quod remedium vulneris.
Tunc sic Aesopus: Noli coram pluribus
⁵ Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Cum scierint esse tale culpa praemium.
Successus improborum plures allicit.

Aquila, feles, et aper.

- ¹ Aquila in sublimi quercu nidum fecerat;
Feles cavernam nancta in media pepererat;
Sus nemoris cultrix fetum ad imam posuerat.
Tum fortuitum feles contubernium

- ⁵ Fraude et scelesta sic evertit malitia.
Ad nidum scandit volucris: Pernicies ait
Tibi paratur, forsán et miserae mihi;
Nam fodere terram quod vides cotidie
Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
¹⁰ Ut nostram in plano facile progeniem opprimat.
Terrore offuso et perturbatis sensibus
Derepit ad cubile setosae suis:
Magno inquit in periculo sunt nati tui;
Nam, simul exieris pastum cum tenero grege,
¹⁵ Aquila est parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore postquam complevit locum,
Dolosa tuto condidit sese cavo.
Inde evagata noctu suspenso pede,
Ubi esca se replevit et prolem suam,
²⁰ Pavorem simulans prospicit toto die.
Ruinam metuens aquila ramis desidet;
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? Inedia sunt consumpti cum suis
Felisque catulis largam prae-buerunt dapem.
²⁵ Quantum homo bilinguis saepe concinnet mali,
Documentum habere stulta credulitas potest.

Caesar ad atriensem.

- ¹ Est ardalionum quaedam Romae natio,
Trepide concursans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta et aliis odiosissima.
⁵ Hanc emendare, si tamen possum, volo
Vera fabella: pretium est operae attendere.
Caesar Tiberius cum petens Neapolim

In Misenensem villam venisset suam,
Quae monte summo posita Luculli manu
¹⁰ Prospectat Siculum et perspicit Tuscum mare:
Ex alticinctis unus atriensibus,
Cui tunica ab umeris linteo Pelusio
Erat destricta, cirris dependentibus,
Perambulante laeta domino viridia,
¹⁵ Alveolo coepit ligneo conspargere
Humum aestuantem, come officium iactitans,
Sed deridetur. Inde notis flexibus
Praecurrit alium in xystum, sedans pulverem.
Agnoscit hominem Caesar remque intellegit.
²⁰ Id ut putavit esse nescio quid boni:
Heus! inquit dominus. Ille enimvero assilit,
Donationis alacer certae gaudio.
Tum sic iocata est tanta maiestas ducis:
Non multum egisti et opera nequiquam perit:
²⁵ Multo maioris alapae mecum veneunt.

Aquila et cornix.

¹ Contra potentes nemo est munitus satis;
Si vero accessit consiliator maleficus,
Vis et nequitia quicquid oppugnant, ruit.
Aquila in sublime sustulit testudinem.
⁵ Quae cum abdidisset cornea corpus domo
Nec ullo pacto laedi posset condita,
Venit per auras cornix et propter volans:
Opimam sane praedam rapuisti unguibus;
Sed nisi monstraro quid sit faciendum tibi,
¹⁰ Gravi nequiquam te lassabit pondere.
Promissa parte suadet, ut scopulum super

Altis ab astris duram illidat corticem,
Qua comminuta facile vescatur cibo.
Inducta verbis aquila, monitis paruit,
¹⁵ Simul et magistrae large divisit dapem.
Sic tuta quae naturae fuerat munere,
Impar duabus occidit tristi nece.

Muli duo et vectores.

¹ Muli gravati sarcinis ibant duo:
Unus ferebat fiscos cum pecunia,
Alter tumentes multo saccos hordeo.
Ille onere dives celsa cervice eminens
⁵ Clarumque collo iactans tintinnabulum,
Comes quieto sequitur et placido gradu.
Subito latrones ex insidiis advolant
Interque caedem ferro mulum sauciant,
Diripiunt nummos, neglegunt vile hordeum.
¹⁰ Spoliatus igitur casus cum fleret suos:
Equidem inquit alter me contemptum gaudeo;
Nam nil amisi nec sum laesus vulnere.
Hoc argumento tuta est hominum tenuitas;
Magna periclo sunt opes obnoxiae.

Cervus ad boves.

¹ Cervus nemorosis excitatus latibulis,
Ut venatorum effugeret instantem necem,
Caeco timore proximam villam petit
Et opportuno se bovili condidit.
⁵ Hic bos latenti: Quidnam voluisti tibi,
Infelix, ultro qui ad necem cucurreris

Hominumque tecto spiritum commiseris?
At ille supplex: Vos modo inquit parcite;
Occasione rursus erumpam data.

¹⁰ Spatium diei noctis excipiunt vices.
Frondem bubulcus affert, nil ideo videt.
Eunt subinde et redeunt omnes rustici,
Nemo animadvertit: transit etiam vilicus,
Nec ille quicquam sentit. Tum gaudens ferus
¹⁵ Bubus quietis agere coepit gratias,
Hospitium adverso quod praestiterint tempore.
Respondit unus: Salvum te cupimus quidem;
Sed ille, qui oculos centum habet, si venerit,
Magno in periculo vita vertetur tua.

²⁰ Haec inter ipse dominus a cena redit
Et quia corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad praesepe: Cur frondis parum est,
Stramenta desunt? Tollere haec aranea
Quantum est laboris? Dum scrutatur singula,
²⁵ Cervi quoque alta conspicatur cornua;
Quem convocata iubet occidi familia
Praedamque tollit. Haec significat fabula
Dominum videre plurimum in rebus suis.

Auctor

¹ Aesopi ingenio statuam posuere Attici
Servumque collocarunt aeterna in basi,
Patere honoris scirent ut cuncti viam
Nec generi tribui, sed virtuti gloriam.
⁵ Quoniam occuparat alter ne primus foret,
Ne solus esset studui; quod superfuit:
Nec haec invidia, verum est aemulatio.

Quod si labori faverit Latium meo,
Plures habebit, quos opponat Graeciae.

¹⁰ Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conscientiam.
Si nostrum studium ad aures pervenit tuas
Et arte fictas animus sentit fabulas,
Omnem querelam submovet felicitas.

¹⁵ Sin autem doctus illis occurrit labor,
Sinistra quos in lucem natura extulit
Nec quicquam possunt nisi meliores carpere,
Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat sui.

Liber Tertius

Phaedrus ad Eutychem.

- ¹ Phaedri libellos legere si desideras,
Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus sentiat vim carminis.
Verum inquis tanti non est ingenium tuum,
- ⁵ Momentum ut horae pereat officiis meis.
Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortasse dices: Aliquae venient feriae,
Quae me soluto pectore ad studium vocent.
- ¹⁰ Legesne, quaeso, potius viles nenias,
Impendas curam quam rei domesticae,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori,
Ut assuetam fortius praestes vicem?
- ¹⁵ Mutandum tibi propositum est ut vitae genus,
Intrare si Musarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa est iugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Iovi
Fecunda novies artium peperit chorum,
- ²⁰ Quamvis in ipsa paene natus sim schola
Curamque habendi penitus corde eraserim
Et laude invicta vitam in hanc incubuerim,
Fastidiose tamen in coetum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
- ²⁵ Exaggerare quaerit omni vigilia,
Docto labori dulce praeponens lucrum?
Sed iam quodcumque fuerit, ut dixit Sinon,

Ad regem cum Dardaniae perductus foret,
 Librum exarabo tertium Aesopi stilo,
³⁰ Honori et meritis dedicans illum tuis.
 Quem si leges, laetabor; sin autem minus,
 Habebunt certe quo se oblectent posteri.
 Nunc fabularum cur sit inventum genus,
 Brevi docebo. Servitus obnoxia,
³⁵ Quia quae volebat non audebat dicere,
 Affectus proprios in fabellas transtulit
 Calumniamque fictis elusit iocis.
 Ego porro illius semita feci viam,
 Et cogitavi plura quam reliquerat,
⁴⁰ In calamitatem deligens quaedam meam.
 Quod si accusator alius Seiano foret,
 Si testis alius, iudex alius denique,
 Dignum faterer esse me tantis malis,
 Nec his dolorem delenirem remediis.
⁴⁵ Suspicionem si quis errabit sua
 Et rapiet ad se quod erit commune omnium,
 Stulte nudabit animi conscientiam.
 Huic excusatum me velim nihilo minus:
 Neque enim notare singulos mens est mihi,
⁵⁰ Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere.
 Rem me professum dicet fors aliquis gravem.
 Si Phryx Aesopus potuit, Anacharsis Scythae
 Aeternam famam condere ingenio suo:
 Ego, litteratae qui sum propior Graeciae,
⁵⁵ Cur somno inertem deseram patriae decus?
 Threissa cum gens numeret auctores suos,
 Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,
 Qui saxa cantu movit et domuit feras

Hebrique tenuit impetus dulci mora.

⁶⁰ Ergo hinc abesto, livor, ne frustra gemas,
Quoniam mihi sollemnis debetur gloria.
Induxi te ad legendum; sincerum mihi
Candore noto reddas iudicium peto.

Anus ad amphoram.

¹ Anus iacere vidit epotam amphoram,
Adhuc Falerna faece ex testa nobili
Odorem quae iucundum late spargeret.
Hunc postquam totis avida traxit naribus:
⁵ O suavis anima! quale te dicam bonum
Antehac fuisse, tales cum sint reliquiae?
Hoc quo pertineat, dicet qui me noverit.

Panthera et pastores.

¹ Solet a despectis par referri gratia.
Panthera imprudens olim in foveam decidit.
Videre agrestes: alii fustes congerunt,
Alii onerant saxis; quidam contra miseriti
⁵ Periturae quippe, quamvis nemo laederet,
Misere panem ut sustineret spiritum.
Nox insecuta est: abeunt securi domum,
Quasi inventuri mortuam postridie.
At illa, vires ut refecit languidas,
¹⁰ Veloci saltu fovea sese liberat
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpositis provolat,
Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
Et cuncta vastans saevit irato impetu.

¹⁵ Tum sibi timentes, qui ferae pepercerant,
Damnum haud recusant, tantum pro vita rogant.
At illa: Memini qui me saxo petierit,
Qui panem dederit; vos timere absistite;
Illis revertor hostis, qui me laeserunt.

Aesopus et rusticus.

¹ Usu peritus hariolo vel doctior
Vulgo esse fertur, causa sed non dicitur,
Notescet quae nunc primum fabella mea.
Habenti cuidam pecora pepererunt oves
⁵ Agnos humano capite. Monstro territus
Ad consulendos currit maerens hariolos.
Hic pertinere ad domini respondet caput
Et avertendum victima periculum.
Ille autem affirmat coniugem esse adulteram
¹⁰ Et insitivos significari liberos,
Sed expiari posse maiore hostia.
Quid multa? Variis dissident sententiis
Hominisque curam cura maiore aggravant.
Aesopus ibi stans, naris emunctae senex,
¹⁵ Natura numquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis ostentum, rustice,
Uxores inquit da tuis pastoribus.

Lanius et simius.

¹ Pendere ad lanium quidam vidit simium,
Inter reliquas merces atque obsonia;
Quaesivit quidnam saperet. Tum lanus iocans:
Quale inquit caput est, talis praestatur sapor.

- ⁵ Ridicule magis hoc dictum quam vere aestimo;
Quando et formosos saepe inveni pessimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

Aesopus et petulans.

- ¹ Successus ad perniciem multos devocat.
Aesopo quidam petulans lapidem impegerat.
Tanto inquit melior! Assem deinde illi dedit,
Sic prosecutus: Plus non habeo mehercules,
⁵ Sed unde accipere possis monstrabo tibi.
Venit ecce dives et potens: huic similiter
Impinge lapidem et dignum accipies praemium.
Persuasus ille fecit quod monitus fuit;
Sed spes fefellit impudentem audaciam:
¹⁰ Comprensus namque poenas persolvit cruce.

Musca et mula.

- ¹ Musca in temone sedit et mulam increpans:
Quam tarda es! inquit non vis citius progredi?
Vide ne dolone collum compungam tibi.
Respondit illa: Verbis non moveor tuis;
⁵ Sed istum timeo sella qui prima sedens
Iugum flagello temperat lento meum
Et ora frenis continet spumantibus.
Quapropter aufer frivolum insolentiam;
Nam et ubi tricandum et ubi sit currendum scio.
¹⁰ Hac derideri fabula merito potest,
Qui sine virtute vanas exercet minas.

Lupus ad canem.

¹ Quam dulcis sit libertas, breviter proloquar.

Canis perpasto macie confectus lupus

Forte occucurrit. Dein salutati invicem

Ut restiterunt: Unde sic, quaeso, nites?

⁵ Aut quo cibo fecisti tantum corporis?

Ego, qui sum longe fortior, pereo fame.

Canis simpliciter: Eadem est condicio tibi,

Praestare domino si par officium potes.

Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,

¹⁰ A furibus tuearis et noctu domum.

Ego vero sum paratus: nunc patior nives

Imbresque in silvis asperam vitam trahens:

Quanto est facilius mihi sub tecto vivere,

Et otiosum largo satiari cibo?

¹⁵ Veni ergo mecum. Dum procedunt, aspicit

Lupus a catena collum detritum cani.

Unde hoc, amice? Nihil est. Dic sodes tamen.

Quia videor acer, alligant me interdium,

Luce ut quiescam et vigilem, nox cum venerit:

²⁰ Crepusculo solutus, qua visum est, vagor.

Affertur ultro panis; de mensa sua

Dat ossa dominus; frusta iactat familia

Et, quod fastidit quisque, pulmentarium.

Sic sine labore venter impletur meus.

²⁵ Age, si quo abire est animus, est licentia?

Non plane est inquit. Fruere, quae laudas, canis:

Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

Soror et frater.

- ¹ Praecepto monitus saepe te considera.
Habebat quidam filiam turpissimam
Idemque insignem pulchra facie filium.
Hi, speculum in cathedra matris ut positum fuit,
⁵ Pueriliter ludentes forte inspexerunt.
Hic se formosum iactat: illa irascitur
Nec gloriantis sustinet fratris iocos,
Accipiens, quid enim? cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem decurrit laesura invicem
¹⁰ Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus quod rem feminarum tetigerit.
Amplexus ille utrumque et carpens oscula
Dulcemque in ambos caritatem partiens:
Cotidie inquit speculo vos uti volo:
¹⁵ Tu formam ne corrumpas nequitiae malis;
Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

Socrates ad amicos.

- ¹ Vulgare amici nomen, sed rara est fides.
Cum parvas aedes sibi fundasset Socrates,
(Cuius non fugio mortem, si famam assequar,
Et cedo invidiae, dummodo absolvar cinis),
⁵ Ex populo sic nescio quis, ut fieri solet:
Quaeso, tam angustam talis vir ponis domum?
Utinam inquit veris hanc amicis impleam!.

Poeta

- ¹ Periculosum est credere et non credere.
Utriusque exemplum breviter exponam rei.

Hippolytus obiit, quia novercae creditum est;
 Cassandrae quia non creditum, ruit Ilium.
⁵ Ergo exploranda est veritas multum, prius
 Quam stulta prave iudicet sententia.
 Sed fabulosa ne vetustate elevem,
 Narrabo tibi memoria quod factum est mea.
 Maritus quidam cum diligeret coniugem
¹⁰ Togamque puram iam pararet filio,
 Seductus in secretum a liberto est suo,
 Sperante heredem suffici se proximum.
 Qui cum de puero multa mentitus foret
 Et plura de flagitiis castae mulieris,
¹⁵ Adiecit id, quod sentiebat maxime
 Doliturum amanti, ventitare adulterum
 Stuproque turpi pollui famam domus.
 Incensus ille falso uxoris crimine
 Simulavit iter ad villam clamque in oppido
²⁰ Subsedit: deinde noctu subito ianuam
 Intravit, recta cubiculum uxoris petens,
 In quo dormire mater natum iusserat,
 Aetatem adultam servans diligentius.
 Dum quaerunt lumen, dum concursant familia,
²⁵ Irae furentis impetum non sustinens
 Ad lectum vadit, temptat in tenebris caput.
 Ut sentit tonsum, gladio pectus transigit,
 Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
 Lucerna allata, simul aspexit filium
³⁰ Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
 Sopita primo quae nil somno senserat;
 Repraesentavit in se poenam facinoris
 Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.

Accusatores postularunt mulierem
³⁵ Romamque pertraxerunt ad centumviros.
 Maligna insontem deprimit suspicio,
 Quod bona possideat. Stant patroni fortiter
 Causam tuentes innocentis feminae.
 A Divo Augusto tunc petierunt iudices,
⁴⁰ Ut adiuvaret iuris iurandi fidem,
 Quod ipsos error implicuisset criminis.
 Qui postquam tenebras dispulit calumniae
 Certumque fontem veritatis repperit:
 Luat inquit poenas causa libertus mali;
⁴⁵ Namque orbam nato simul et privatam viro
 Miserandam potius quam damnandam existimo.
 Quod si delata perscrutatus crimina
 Paterfamilias esset, si mendacium
 Subtiliter limasset, a radicibus
⁵⁰ Non evertisset scelere funesto domum.
 Nil spernat auris, nec tamen credat statim.
 Quandoquidem et illi peccant, quos minime putes,
 Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
 Hoc admonere simplices etiam potest,
⁵⁵ Opinione alterius ne quid ponderent:
 Ambitio namque dissidens mortalium
 Aut gratiae subscribit aut odio suo.
 Erit ille notus quem per te cognoveris.
 Haec exsecutus sum propterea pluribus
⁶⁰ Brevitate nimia quoniam quosdam offendimus.

Eunuchus ad improbum.

¹ Eunuchus litigabat cum quodam improbo,
 Qui super obscena dicta et petulans iurgium

Damnum insectatus est amissi corporis.
En ait hoc unum est, cur laborem validius,
⁵ Integritatis testes quia desunt mihi.
Sed quid fortunae, stulte, delictum arguis?
Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

Pullus ad margaritam.

¹ In sterquilino pullus gallinaceus
Dum quaerit escam, margaritam repperit.
Iaces indigno quanta res inquit loco!
Hoc si quis pretii cupidus vidisset tui,
⁵ Olim redisses ad splendorem pristinum.
Ego quod te inveni, potior cui multo est cibus,
Nec tibi prodesse nec mihi quicquam potest.
Hoc illis narro, qui me non intellegunt.

Apes et fuci vespa iudice.

¹ Apes in alta fecerant quercu favos:
Hos fuci inertes esse dicebant suos.
Lis ad forum deducta est, vespa iudice.
Quae genus utrumque nosset cum pulcherrime,
⁵ Legem duabus hanc proposuit partibus:
Non inconveniens corpus et par est color,
In dubium plane res ut merito venerit.
Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alvos accipite et ceris opus infundite,
¹⁰ Ut ex sapore mellis et forma favi,
De quis nunc agitur, auctor horum appareat.
Fuci recusant: apibus condicio placet.
Tunc illa talem protulit sententiam:

Apertum est quis non possit et quis fecerit.

¹⁵ Quapropter apibus fructum restituo suum.

Hanc praeterissem fabulam silentio,

Si pactam fuci non recusassent fidem.

De lusu et severitate.

¹ Puerorum in turba quidam ludentem Atticus

Aesopum nucibus cum vidisset, restitit

Et quasi delirum risit. Quod sensit simul

Derisor potius quam deridendus senex,

⁵ Arcum retensum posuit in media via:

Heus! inquit sapiens, expedi quid fecerim.

Concurrit populus. Ille se torquet diu

Nec quaestionis positae causam intellegit.

Novissime succumbit. Tum victor sophus:

¹⁰ Cito rumpes arcum semper si tensum habueris;

At si laxaris, cum voles erit utilis.

Sic lusus animo debent aliquando dari,

Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

Canis ad agnum.

¹ Inter capellas agno balanti canis:

Stulte, inquit erras; non est hic mater tua;

Ovesque segregatas ostendit procul.

Non illam quaero, quae, cum libitum est, concipit,

⁵ Dein portat onus ignotum certis mensibus,

Novissime prolapsam effundit sarcinam;

Verum illam, quae me nutrit admoto ubere

Fraudatque natos lacte, ne desit mihi.

Tamen illa est potior quae te peperit. Non ita est.

- ¹⁰ Unde illa scivit niger an albus nascerer?
Age porro: parere si voluisset feminam,
Quid profecisset, cum crearer masculus?
Beneficium sane magnum natali dedit,
Ut exspectarem lanium in horas singulas!
- ¹⁵ Cuius potestas nulla in gignendo fuit,
Cur hac sit potior quae iacentis miserita est
Dulcemque sponte praestat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non necessitas.
His demonstrare voluit auctor versibus
- ²⁰ Obsistere homines legibus, meritis capi.

Cicada et noctua.

- ¹ Humanitati qui se non accommodat,
Plerumque poenas oppetit superbiae.
Cicada acerbum noctuae convicium
Faciebat, solitae victum in tenebris quaerere
- ⁵ Cavoque ramo capere somnum interdiu.
Rogata est ut taceret. Multo validius
Clamare ocepit. Rursus admota prece
Accensa magis est. Noctua ut vidit sibi
Nullum esse auxilium et verba contemni sua,
- ¹⁰ Hac est aggressa garrulam fallacia:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare citharam quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit; si non fastidis, veni;
- ¹⁵ Una bibamus. Illa, quae arebat siti,
Simul cognovit vocem laudari suam,
Cupide advolavit. Noctua egressa e cavo
Trepidantem consecrata est et leto dedit.

Sic viva quod negarat tribuit mortua.

Arbores in deorum tutela.

¹ Olim quas vellent esse in tutela sua,
Divi legerunt arbores. Quercus Iovi
Et myrtus Veneri placuit, Phoebus laurea,
Pinus Cybebae, populus celsa Herculi.

⁵ Minerva admirans, quare steriles sumerent
Interrogavit. Causam dixit Iuppiter:
Honorem fructu ne videamur vendere.
At mehercules narrabit quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum est gratior.

¹⁰ Tunc sic deorum genitor atque hominum sator:
O nata, merito sapiens dicere omnibus!
Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria.
Nihil agere quod non prosit fabella admonet.

Pavo ad Iunonem de voce sua.

¹ Pavo ad Iunonem venit, indigne ferens
Cantus luscini quod sibi non tribuerit;
Illum esse cunctis avibus admirabilem,
Se derideri simul ac vocem miserit.

⁵ Tunc consolandi gratia dixit dea:
Sed forma vincis, vincis magnitudine;
Nitor smaragdi collo praeifulget tuo
Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
Quo mi inquit mutam speciem, si vincor sono?

¹⁰ Fatorum arbitrio partes sunt vobis datae:
Tibi forma, vires aquilae, luscini melos,
Augurium corvo, laeva cornici omina,

Omnesque propriis sunt contentae dotibus.
Noli affectare quod tibi non est datum,
¹⁵ Delusa ne spes ad querelam reccidat.

Aesopus respondet garrulo.

¹ Aesopus domino solus cum esset familia,
Parare cenam iussus est maturius.
Ignem ergo quaerens aliquot lustravit domus,
Tandemque invenit ubi lucernam accenderet.
⁵ Tum circumeunti fuerat quod iter longius
Effecit brevius: namque recta per forum
Coepit redire. Et quidam e turba garrulus:
Aesope, medio sole quid cum lumine?
Hominem inquit quaero, et abiit festinans domum.
¹⁰ Hoc si molestus ille ad animum rettulit,
Sensit profecto se hominem non visum seni,
Intempestive qui occupato alluserit.

Poeta.

¹ Supersunt mihi quae scribam, sed parco sciens,
Primum ne videar esse tibi molestior,
Distringit quem multarum rerum varietas;
Dein si quis eadem forte conari velit,
⁵ Habere ut possit aliquid operis residui:
Quamvis materiae tanta abundet copia,
Labori faber ut desit, non fabro labor.
Brevitati nostrae praemium ut reddas peto
Quod es pollicitus: exhibe vocis fidem.
¹⁰ Nam vita morti propior est cotidie,
Et hoc minus perveniet ad me muneris,

Quo plus consumet temporis dilatio.
Si cito rem perages, usus fiet longior:
Fruar diutius, si celerius coepero.

¹⁵ Languentis aevi dum sunt aliquae reliquiae,
Auxilio locus est: olim senio debilem
Frustra adiuvaré bonitas nitetur tua,
Cum iam desierit esse beneficium utile
Et mors vicina flagitabit debitum.

²⁰ Stultum admovere tibi preces existimo,
Proclivis ultro cum sit misericordia.
Saepe impetravit veniam confessus reus:
Quanto innocenti iustius debet dari?
Tuae sunt partes; fuerunt aliorum prius,

²⁵ Dein simili gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et graviter me tutare iudicio tuo.
Excedit animus quem proposuit terminum;
Sed difficulter continetur spiritus,

³⁰ Integritatis qui sinceræ conscius
A noxiorum premitur insolentiis.
Qui sint, requires; apparebunt tempore.
Ego, quondam legi quam puer sententiam,
Palam muttire plebeio piaculum est,

³⁵ Dum sanitas constabit, pulchre meminero.

Liber Quartus

Poeta ad Particulonem.

¹ Cum destinassem operis habere terminum
In hoc, ut aliis esset materiae satis,
Consilium tacito corde damnavi meum.

Nam si quis talis etiam tituli est appetens,
⁵ Quo pacto divinabit quidnam omiserim,
Ut illud ipsum cupiat famae tradere,
Sua cuique cum sit animi cogitatio
Colorque proprius? Ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio causam scribendi dedit.

¹⁰ Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
(Quas Aesopias, non Aesopi, nomino,
Quia paucas ille ostendit, ego plures fero,
Usus vetusto genere, sed rebus novis),
Quantum libellum, cum vacarit, perleges.

¹⁵ Hunc obtrectare si volet malignitas,
Imitari dum non possit, obtrectet licet.
Mihi parta laus est quod tu, quod similes tui
Vestras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa iudicatis memoria.

²⁰ Illitteratum plausum nec desidero.

Asinus et Galli.

¹ Qui natus est infelix, non vitam modo
Tristem decurrit, verum post obitum quoque
Persequitur illum dura fati miseria.

Galli Cybebes circum in quaestus ducere
⁵ Asinum solebant baiulantem sarcinas.

Is cum labore et plagis esset mortuus,
Detracta pelle sibi fecerunt tympana.
Rogati mox a quodam, delicio suo
Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo:
¹⁰ Putabat se post mortem securum fore;
Ecce aliae plagae congeruntur mortuo.

Poeta.

¹ Ioculari tibi videtur, et sane levi,
Dum nihil habemus maius, calamo ludimus.
Sed diligenter intueri has nenias:
Quantam sub titulis utilitatem reperiēs!
⁵ Non semper ea sunt quae videntur; decipit
Frons prima multos: rara mens intellegit
Quod interiore condidit cura angulo.
Hoc ne locutus sine mercede existimer,
Fabellam adiciam de mustela et muribus.
¹⁰ Mustela cum annis et senecta debilis
Mures veloces non valeret assequi,
Involvit se farina et obscuro loco
Abiecit neglegenter. Mus escam putans
Assiluit et compressus occubuit neci.
¹⁵ Alter similiter, deinde perit et tertius.
Mox venit aliquot saeculis retorridus
Qui saepe laqueos et muscipula effugerat;
Proculque insidias cernens hostis callidi:
Sic valeas inquit ut farina es quae iaces!

De vulpe et uva.

¹ Fame coacta vulpes alta in vinea

Uvam appetebat summis saliens viribus;
Quam tangere ut non potuit, discedens ait:
Nondum matura est; nolo acerbam sumere.
⁵ Qui facere quae non possunt verbis elevant,
Ascribere hoc debebunt exemplum sibi.

Equus et aper.

¹ Equus sedare solitus quo fuerat sitim,
Dum sese aper volutat turbavit vadum.
Hinc orta lis est. Sonipes iratus fero
Auxilium petiit hominis, quem dorso levans
⁵ Rediit ad hostem. Iactis hunc telis eques
Postquam interfecit, sic locutus traditur:
Laetor tulisse auxilium me precibus tuis,
Nam praedam cepi et didici quam sis utilis.
Atque ita coegit frenos invitum pati.
¹⁰ Tum maestus ille: Parvae vindictam rei
Dum quaero demens, servitutem repperi.
Haec iracundos admonebit fabula
Impune potius laedi quam dedi alteri.

Poeta.

¹ Plus esse in uno saepe quam in turba boni,
Narratione posteris tradam brevi.
Quidam decedens tres reliquit filias:
Unam formosam et oculis venantem viros;
⁵ At alteram lanificam et frugi rusticam;
Devotam vino tertiam et turpissimam.
Harum autem matrem fecit heredem senex
Sub condicione totam ut fortunam tribus

Aequaliter distribuat, sed tali modo:

¹⁰ Ni data possideant aut fruantur; tum: simul

Habere res desierint, quas acceperint,

Centena matri conferant sestertia.

Athenas rumor implet. Mater sedula

Iuris peritos consulit; nemo expedit

¹⁵ Quo pacto non possideant, quod fuerit datum,

Fructumve capiant; deinde quae tulerint nihil,

Quanam ratione conferant pecuniam.

Postquam consumpta est temporis longi mora,

Nec testamenti potuit sensus colligi,

²⁰ Fidem advocavit iure neglecto parens.

Seponit moechae vestem, mundum muliebrem,

Lavationem argenteam, eunuchos, glabros;

Lanificae agellos, pecora, villam, operarios,

Boves, iumenta et instrumentum rusticum;

²⁵ Potrici plenam antiquis apothecam cadis,

Domum politam et delicatos hortulos.

Sic destinata dare cum vellet singulis

Et approbaret populus, qui illas noverat,

Aesopus media subito in turba constitit:

³⁰ O si maneret condito sensus patri,

Quam graviter ferret, quod voluntatem suam

Interpretari non potuissent Attici!

Rogatus deinde solvit errorem omnium:

Domum et ornamenta cum venustis hortulis

³⁵ Et vina vetera date lanificae rusticae;

Vestem, uniones, pedisequos et cetera

Illi assignate vitam quae luxu trahit;

Agros, buvile et pecora cum pastoribus

Donate moechae. Nulla poterit perpeti,

- ⁴⁰ Ut moribus quid teneat alienum suis.
Deformis cultum vendet ut vinum paret;
Agros abiciet moecha ut ornatum gerat;
At illa gaudens pecore et lanae dedita
Quacumque summa tradet luxuriae domum.
- ⁴⁵ Sic nulla possidebit quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam
Ex pretio rerum quas vendiderint singulae.
Ita quod multorum fugit imprudentiam
Unius hominis repperit sollertia.

Pugna murium et mustelarum.

- ¹ Cum victi mures mustelarum exercitu
(Historia quorum et in tabernis pingitur)
Fugerent et artos circum trepidarent cavos,
Aegre recepti tamen evaserunt necem.
- ⁵ Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conspicuum in proelio
Haberent signum quod sequerentur milites,
Haesere in portis suntque capti ab hostibus;
Quos immolatos victor avidis dentibus
- ¹⁰ Capacis alvi mersit tartareo specu.
Quemcumque populum tristis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum;
Minuta plebes facili praesidio latet.

Phaedrus.

- ¹ Tu qui, nasute, scripta destringis mea
Et hoc iocorum legere fastidis genus,
Parva libellum sustine patientia,

Severitatem frontis dum placo tuae
⁵ Et in cothurnis prodit Aesopus novis.
 Utinam nec umquam Peli nemoris iugo
 Pinus bipenni concidisset Thessala,
 Nec ad professae mortis audacem viam
 Fabricasset Argus opere Palladio ratem,
¹⁰ Inhospitalis prima quae ponti sinus
 Patefecit in perniciem Graium et barbarum!
 Namque et superbi luget Aeetae domus,
 Et regna Peliae scelere Medae iacent,
 Quae saevum ingenium variis involvens modis
¹⁵ Illic per artus fratris explicuit fugam,
 Hic caede patris Peliadum infecit manus.
 Quid tibi videtur? Hoc quoque insulsum est ait
 Falsoque dictum; longe quia vetustior
 Aegaea Minos classe perdomuit freta
²⁰ Iustoque vindicavit exemplo impetum.
 Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
 Si nec fabellae te iuvant nec fabulae?
 Noli molestus esse omnino litteris,
 Maiorem exhibeant ne tibi molestiam.
²⁵ Hoc illis dictum est, qui stultitia nauseant
 Et ut putentur sapere caelum vituperant.

Serpens ad fabrum ferrarium.

¹ Mordaciorem qui improbo dente appetit
 Hoc argumento se describi sentiat.
 In officinam fabri venit vipera.
 Haec cum temptaret si qua res esset cibi,
⁵ Limam momordit. Illa contra contumax:
 Quid me inquit stulta, dente captas laedere,

Omne assuevi ferrum quae corrodere?

Vulpes et caper.

¹ Homo in periculum simul ac venit callidus,
Reperire effugium quaerit alterius malo.
Cum decidisset vulpes in puteum inscia
Et altiore clauderetur margine,

⁵ Devenit hircus sitiens in eundem locum;
Simul rogavit esset an dulcis liquor
Et copiosus. Illa fraudem moliens:
Descende, amice; tanta bonitas est aquae
Voluptas ut satiari non possit mea.

¹⁰ Immisit se barbatus. Tum vulpecula
Evasit puteo nixa celsis cornibus,
Hircumque clauso liquit haerentem vado.

De vitiis hominum.

¹ Peras imposuit Iuppiter nobis duas:
Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
Alienis ante pectus suspendit gravem.
Hac re videre nostra mala non possumus;

⁵ Alii simul delinquant, censores sumus.

Fur et lucerna.

¹ Lucernam fur accendit ex ara Iovis
Ipsumque compilavit ad lumen suum.
Onustus qui sacrilegio cum discederet,
Repente vocem sancta misit Religio:

⁵ Malorum quamvis ista fuerint munera

Mihique invisae, ut non offender surripi,
Tamen, scelestae, spiritu culpam lues,
Olim cum ascriptus venerit poenae dies.
Sed ne ignis noster facinori praeluceat,
¹⁰ Per quem verendos excolit pietas deos,
Veto esse tale luminis commercium.
Itaque hodie nec lucernam de flamma deum
Nec de lucerna fas est accendi sacrum.
Quot res contineat hoc argumentum utiles,
¹⁵ Non explicabit alius quam qui repperit.
Significat primo saepe quos ipse alueris,
Tibi inveniri maxime contrarios;
Secundum ostendit scelera non ira deum,
Factorum dicto sed puniri tempore;
²⁰ Novissime interdicat ne cum malefico
Usus bonus consociet ullius rei.

Malas esse divitias.

¹ Opes invisae merito sunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
Caelo receptus propter virtutem Hercules
Cum gratulantes persalutasset deos,
⁵ Veniente Pluto, qui Fortunae est filius,
Avertit oculos. Causam quaesivit pater.
Odi inquit illum, quia malis amicus est
Simulque obiecto cuncta corrumpit lucro.

De leone regnante.

¹ Utilius homini nihil est quam recte loqui:
Probanda cunctis est quidem sententia,

Sed ad perniciem solet agi sinceritas.
Cum se ferarum regem fecisset leo
⁵ Et aequitatis vellet famam consequi,
A pristina deflexit consuetudine
Atque inter illas tenui contentus cibo
Sancta incorrupta iura reddebat fide.
Postquam labare coepit paenitentia,
¹⁰ * * *

Prometheus.

¹ * * *

A fictione veretri linguam mulieris.
Affinitatem traxit inde obscenitas.

Idem.

¹ Rogavit alter, tribadas et molles mares
Quae ratio procreasset. Exposuit senex:
Idem Prometheus, auctor vulgi fictilis
Qui simul offendit ad fortunam frangitur,
⁵ Naturae partis veste quas celat pudor,
Cum separatim toto finxisset die,
Aptare mox ut posset corporibus suis,
Ad cenam est invitatus subito a Libero.
Ubi irrigatus multo venas nectare,
¹⁰ Sero domum est reversus titubanti pede.
Tum semisomno corde et errore ebrio
Applicuit virginale generi masculino
Et masculina membra applicuit feminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

De capris barbatis.

- ¹ Barbam capellae cum impetrassent ab Iove,
Hirci maerentes indignari coeperunt
Quod dignitatem feminae aequassent suam.
Sinite inquit illas gloria vana frui
- ⁵ Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestrae fortitudinis.
Hoc argumentum monet ut sustineas tibi
Habitum esse similes qui sint virtute impares.

De fortunis hominum.

- ¹ Cum de fortunis quidam quereretur suis,
Aesopus finxit consolandi gratia:
Vexata saevis navis tempestatibus,
Inter vectorum lacrimas et mortis metum
- ⁵ Faciem ad serenam subito ut mutatur dies,
Ferri secundis tuta coepit flatibus
Nimisque nautas hilaritate extollere.
Factus periclis tum gubernator sophus:
Parce gaudere oportet et sensim queri,
- ¹⁰ Totam aequae vitam miscet dolor et gaudium.

Canum legati ad Iovem.

- ¹ Canes legatos olim misere ad Iovem
Melioris vitae tempus oratum suae,
Ut sese eriperet hominum contumeliis,
Furfuribus sibi consparsum quod panem darent
- ⁵ Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti sunt legati non celeri pede.
Dum naribus scrutantur escam in stercore,

- Citati non respondent. Vix tandem invenit
Eos Mercurius et turbatos attrahit.
- ¹⁰ Tum vero vultum magni ut viderunt Iovis,
Totam timentes concacarunt regiam;
Propulsi vero fustibus vadunt foras.
Vetat dimitti magnus illos Iuppiter.
Mirati sibi legatos non revertier,
- ¹⁵ Turpe aestimantes aliquid commissum a suis,
Post aliquod tempus alios ascribi iubent.
Rumor legatos superiores prodidit.
Timentes rursus aliquid ne simile accadat,
Odore canibus anum, sed multo, replent.
- ²⁰ Mandata dantur et dimittuntur statim.
Adeunt. Rogantes aditum continuo impetrant.
Consedit genitor tum deorum maximus
Quassatque fulmen: tremere coepere omnia.
Canes, confusus subito quod fuerat fragor,
- ²⁵ Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes vindicandam iniuriam.
Sic est locutus ante poenam Iuppiter:
Legatos non est regis non dimittere,
Nec est difficile poenas culpaе imponere;
- ³⁰ Sed hoc feretis pro iudicio praemium:
Non veto dimitti, verum cruciari fame,
Ne ventrem continere non possint suum.
Illi autem qui miserunt vos tam futiles
Numquam carebunt hominis contumelia.
- ³⁵ Ita nunc legatos exspectant et posterī
Novum et venire qui videt culum olfacit.

Serpens. Misericordia nociva.

- ¹ Qui fert malis auxilium post tempus dolet.
Gelu rigentem quidam colubram sustulit
Sinuque fovit contra se ipse misericors:
Namque ut refecta est necuit hominem protinus.
- ⁵ Hanc alia cum rogaret causam facinoris,
Respondit: Ne quis discat prodesse improbis.

Vulpes et draco.

- ¹ Vulpes, cubile fodiens, dum terram eruit
Agitque pluris altius cuniculos,
Pervenit ad draconis speluncam ultimam,
Custodiebat qui thesauros abditos.
- ⁵ Hunc simul aspexit: Oro ut imprudentiae
Des primum veniam; deinde si pulchre vides,
Quam non conveniens aurum sit vitae meae,
Respondeas clementer. Quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum est praemium
- ¹⁰ Ut careas somno et aevum in tenebris exigas?
Nullum inquit ille verum hoc ab summo mihi
Iove attributum est. Ergo nec sumis tibi
Nec ulli donas quicquam? Sic fati placet.
Nolo irascaris, libere si dixero:
- ¹⁵ Dis est iratis natus, qui est similis tibi.
Abiturus illuc, quo priores abierunt,
Quid mente caeca miserum torques spiritum?
Tibi dico, avare, gaudium heredis tui,
Qui ture superos, ipsum te fraudas cibo,
- ²⁰ Qui tristis audis musicum citharae sonum,
Quem tibi arum macerat iucunditas,

Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt,
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio
Caelum fatigas sordido periurio,
²⁵ Qui circumcidis omnem impensam funeri
Libitina ne quid de tuo faciat lucri.

Phaedrus.

¹ Quid iudicare cogitet livor modo,
Licet dissimulet, pulchre tamen intellego.
Quicquid putabit esse dignum memoria,
Aesopi dicet; si quid minus arriserit,
⁵ A me contendet fictum quovis pignore.
Quem volo refelli iam nunc responso meo:
Sive hoc ineptum sive laudandum est opus,
Invenit ille, nostra perfecit manus.
Sed exsequamur coepti propositum ordinem.

De Simonide.

¹ Homo doctus in se semper divitias habet.
Simonides, qui scripsit egregium melos,
Quo paupertatem sustineret facilius,
Circum ire coepit urbes Asiae nobiles,
⁵ Mercede accepta laudem victorum canens.
Hoc genere quaestus postquam locuples factus est,
Redire in patriam voluit cursu pelagio;
Erat autem, ut aiunt, natus in Cia insula:
Ascendit navem, quam tempestas horrida
¹⁰ Simul et vetustas medio dissolvit mari.
Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
Subsidium vitae. Quidam curiosior:

Simonide, tu ex opibus nil sumis tuis?
Mecum inquit mea sunt cuncta. Tunc pauci enatant,
¹⁵ Quia plures onere degravati perierant.
Praedones adsunt, rapiunt, quod quisque extulit,
Nudos relinquunt. Forte Clazomenae prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hic litterarum quidam studio deditus,
²⁰ Simonidis qui saepe versus legerat
Eratque absentis admirator maximus,
Sermone ab ipso cognitum cupidissime
Ad se recepit; veste, nummis, familia
Hominem exornavit. Ceteri tabulam suam
²⁵ Portant rogantes victum. Quos casu obvios
Simonides ut vidit: Dixi, inquit, mea
Mecum esse cuncta; vos quod rapuistis perit.

Mons parturiens.

¹ Mons parturibat, gemitus immanes ciens,
Eratque in terris maxima exspectatio.
At ille murem peperit. †Hoc scriptum est tibi,
Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

Formica et musca.

Nihil agere quod non prosit fabella admonet.
Formica et musca contendebant acriter
Quae pluris esset. Musca sic coepit prior:
Conferre nostris tu potes te laudibus?
⁵ Moror inter aras, templa perlustro omnia,
Ubi immolatur, exta praegusto deum.
In capite regis sedeo cum visum est mihi,

- Et matronarum casta delibo oscula.
Laboro nihil atque optimis rebus fruor.
- ¹⁰ Quid horum simile tibi contingit, rustica?
Est gloriosus sane convictus deum,
Sed illi qui invitatur, non qui invisus est.
Aras frequentas? nempe abigeris, quom venis.
Reges commemoras et matronarum oscula?
- ¹⁵ Super etiam iactas tegere quod debet pudor.
Nihil laboras? ideo, cum opus est, nil habes.
Ego granum in hiemem cum studiose congero,
Te circa murum pasci video stercore.
Aestate me lacesis; cum bruma est siles.
- ²⁰ Mori contractam cum te cogunt frigora,
Me copiosa recipit incolumem domus.
Satis profecto rettudi superbiam.
Fabella talis hominum discernit notas
Eorum qui se falsis ornant laudibus,
- ²⁵ Et quorum virtus exhibet solidum decus.

Poeta.

- ¹ Quantum valerent inter homines litterae,
Dixi superius: quantus nunc illis honos
A superis sit tributus tradam memoriae.
Simonides idem ille de quo rettuli,
- ⁵ Victori laudem cuidam pyctae ut scriberet
Certo conduxit pretio, secretum petit.
Exigua cum frenaret materia impetum,
Usus poeta moris est licentia
Atque interposuit gemina Ladae sidera,
- ¹⁰ Auctoritatem similis referens gloriae.
Opus approbavit; sed mercedis tertiam

Accepit partem. Cum reliquum posceret:
 Illi inquit reddent quorum sunt laudis duae.
 Verum ut ne irate te dimissum sentiant,
¹⁵ Ad cenam mihi promitte; cognatos volo
 Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
 Fraudatus quamvis et dolens iniuria,
 Ne male dimissam gratiam corrumpere,
 Promisit. Rediit hora dicta, recubuit.
²⁰ Splendebat hilare poculis convivium,
 Magno apparatu laeta resonabat domus,
 Repente duo cum iuvenes sparsi pulvere,
 Sudore multo diffluentes corpora,
 Humanam supra formam, cuidam servulo
²⁵ Mandant ut ad se provocet Simonidem;
 Illius interesse, ne faciat moram.
 Homo perturbatus excitat Simonidem.
 Unum promorat vix pedem triclinio,
 Ruina camerae subito oppressit ceteros;
³⁰ Nec ulli iuvenes sunt reperti ad ianuam.
 Ut est vulgatus ordo narratae rei,
 Omnes scierunt numinum praesentiam
 Vati dedisse vitam mercedis loco.

Poeta ad Particulonem.

¹ Adhuc supersunt multa quae possim loqui,
 Et copiosa abundat rerum varietas;
 Sed temperatae suaves sunt argutiae,
 Immodicae offendunt. Quare, vir sanctissime,
⁵ Particulo, chartis nomen victurum meis
 Latinis dum manebit pretium litteris,
 Si non ingenium, certe brevitatem approba,

Quae commendari tanto debet iustius
Quanto poetae sunt molesti validius.

Liber Quintus

Idem poeta.

- ¹ Aesopi nomen sicubi interposuero,
Cui reddidi iam pridem quicquid debui,
Auctoritatis esse scito gratia:
Ut quidam artifices nostro faciunt saeculo,
⁵ Qui pretium operibus maius inveniunt novis,
Si marmori ascripserunt Praxitelen suo,
Trito Myronem argento, tabulae Zeuxidem.
Adeo fucatae plus vetustati favet
Invidia mordax quam bonis praesentibus.
¹⁰ Sed iam ad fabellam talis exempli feror.

Demetrius rex et Menander poeta: Quomodo saepe fallatur hominum iudicium.

- ¹ Demetrius qui dictus est Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos est vulgi, passim et certatim ruit,
"Feliciter!" succlamans. Ipsi principes
⁵ Illam osculantur, qua sunt oppressi, manum,
Tacite gementes tristem fortunae vicem.
Quin etiam resides et sequentes otium,
Ni defuisse noceat, repunt ultimi;
In quis Menander, nobilis comoediis
¹⁰ Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius
Et admiratus fuerat ingenium viri,
Unguento delibutus, vestitu fluens,
Veniebat gressu delicato et languido.
Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:

- ¹⁵ Quisnam cinaedus ille in conspectum meum
Audet venire? Responderunt proximi:
Hic est Menander scriptor. Mutatus statim:
Homo inquit fieri non potest formosior.

Viatores et latro.

- ¹ Duo cum incidissent in latronem milites,
Unus profugit, alter autem restitit
Et vindicavit sese forti dextera.
Latrone exciso timidus accurrit comes
- ⁵ Stringitque gladium, dein reiecta paenula:
Cedo inquit illum; iam curabo sentiat,
Quos attentarit. Tunc, qui depugnaverat:
Vellem istis verbis saltem adiuvissem modo;
Constantior fuisset vera existimans.
- ¹⁰ Nunc conde ferrum et linguam pariter futillem.
Ut possis alios ignorantes fallere,
Ego qui sum expertus quantis fugias viribus,
Scio quam virtuti non sit credendum tuae.
Illi assignari debet haec narratio
- ¹⁵ Qui re secunda fortis est, dubia fugax.

Calvus et musca.

- ¹ Calvi momordit musca nudatum caput;
Quam opprimere captans alapam sibi duxit gravem.
Tunc illa irridens: Punctum volucris parvulae
Voluisti morte ulcisci; quid facies tibi,
- ⁵ Iniuriae qui addideris contumeliam?
Respondit: Mecum facile redeo in gratiam,
Quia non fuisse mentem laedendi scio.

Sed te, contempti generis animal improbum,
Quae delectaris bibere humanum sanguinem,
¹⁰ Opem necare vel maiore incommodo.
†Hoc argumentum veniam ei dari docet
Qui casu peccat. Nam qui consilio est nocens,
Illum esse quamvis dignum poena iudico.

Asinus et porcellus.

¹ Quidam immolasset verrem cum sancto Herculi,
Cui pro salute votum debebat sua,
Asello iussit reliquias poni hordei.
Quas aspernatus ille sic locutus est:
⁵ Libenter istum prorsus appeterem cibum,
Nisi, qui nutritus illo est, iugulatus foret.
Huius respectu fabulae deterritus
Periculosum semper vitavi lucrum.
Sed dicis: Qui rapuere divitias, habent.
¹⁰ Numeremus agedum qui deprensi perierunt:
Maiorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas est bono, multis malo.

Scurra et rusticus.

¹ Pravo favore labi mortales solent
Et, pro iudicio dum stant erroris sui,
Ad paenitendum rebus manifestis agi.
Facturus ludos dives quidam nobilis
⁵ Proposito cunctos invitavit praemio
Quam quisque posset ut novitatem ostenderet.
Venere artifices laudis ad certamina;
Quos inter scurra, notus urbano sale,

Habere dixit se genus spectacula
¹⁰ Quod in theatro numquam prolatum foret.
 Dispersus rumor civitatem concitat.
 Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.
 In scaena vero postquam solus constitit
 Sine apparatu, nullis adiutoribus,
¹⁵ Silentium ipsa fecit exspectatio.
 Ille in sinum repente demisit caput
 Et sic porcelli vocem est imitatus sua,
 Verum ut subesse pallio contenderent
 Et excuti iuberent. Quo facto simul
²⁰ Nihil est repertum, multis onerant lancibus
 Hominemque plausu prosequuntur maximo.
 Hoc vidit fieri rusticus: Non mehercules
 Me vincet inquit, et statim professus est
 Idem facturum melius se postridie.
²⁵ Fit turba maior. Iam favor mentes tenet
 Et derisuri, non spectaturi sedent.
 Uterque prodit. Scurra degrunnit prior
 Movetque plausus et clamores suscitatur.
 Tunc simulans sese vestimentis rusticus
³⁰ Porcellum obtegere (quod faciebat scilicet,
 Sed, in priore quia nil compererant, latens)
 Pervellit aurem vero, quem celaverat,
 Et cum dolore vocem naturae exprimit.
 Acclamat populus scurram multo similium
³⁵ Imitatum, et cogit rusticum trudi foras.
 At ille profert ipsum porcellum e sinu,
 Turpemque aperto pignore errorem probans:
 En hic declarat quales sitis iudices!

Calvus et quidam aequae pilis defectus.

- ¹ Invenit calvus forte in trivio pectinem.
Accessit alter aequae defectus pilis.
Heia! inquit in commune quodcumque est lucri!
Ostendit ille praedam et adiecit simul:
- ⁵ Superum voluntas favit; sed fato invido
Carbonem, ut aiunt, pro thesauro invenimus.
Quem spes delusit, huic querela convenit.

Princeps tibicen.

- ¹ Ubi vanus animus aura captus frivola
Arripuit insolentem sibi fiduciam,
Facile ad derisum stulta levitas ducitur.
Princeps tibicen notior paulo fuit,
- ⁵ Operam Bathyllo solitus in scaena dare.
Is forte ludis (non satis memini quibus)
Dum pegma rapitur, concidit casu gravi
Nec opinans, et sinistram fregit tibiam,
Duas cum dextras maluisset perdere.
- ¹⁰ Inter manus sublatus et multum gemens
Domum refertur. Aliquot menses transeunt,
Ad sanitatem dum venit curatio.
Ut spectatorum mos est et lepidum genus,
Desiderari coepit, cuius flatibus
- ¹⁵ Solebat excitari saltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobilis,
Et incipiebat a se Princeps ingredi:
Reducem tum adducit prece, pretio ut tantummodo
Ipso ludorum ostenderet sese die.
- ²⁰ Qui simul advenit, rumor de tibiae

Fremet in theatro. Quidam affirmant mortuum,
Quidam in conspectum proditurum sine mora.
Aulaeo misso, devolutis tonitribus
Di sunt locuti more translaticio.

²⁵ Tunc chorus ignotum modo reducto canticum
Insonuit, cuius haec fuit sententia:
Laetare, incolumis Roma, salvo principe!
In plausus consurrectum est. Iactat basia
Tibicen: gratulari fautores putat.

³⁰ Equester ordo stultum errorem intellegit
Magnoque risu canticum repeti iubet.
Iteratur illud. Homo meus se in pulpito
Totum prosternit. Plaudit illudens eques.
Rogare populus hunc coronam existimat.

³⁵ Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Princeps, ligato crure nivea fascia,
Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinae domus,
Ab universis capite est protrusus foras.

Tempus.

¹ Cursu volucris, pendens in novacula,
Calvus, comosa fronte, nudo corpore,
(Quem si occuparis, teneas; elapsum semel
Non ipse possit Iuppiter reprehendere),

⁵ Occasionem rerum significat brevem.
Effectus impediret ne segnis mora,
Finxere antiqui talem effigiem Temporis.

Taurus et vitulus.

- ¹ Angusto in aditu taurus luctans cornibus
Cum vix intrare posset ad praesepia,
Monstrabat vitulus quo se pacto plecteret.
Tace inquit ante hoc novi quam tu natus es.
⁵ Qui doctiorem emendat sibi dici putet.

Canis et sus et venator.

- ¹ Adversus omnes fortis veloces feras
Canis cum domino semper fecisset satis,
Languere coepit annis ingravantibus.
Aliquando obiectus hispidi pugnae suis
⁵ Arripuit aurem, sed cariosis dentibus
Praedam dimisit. Hic tunc venator dolens
Canem obiurgabat. Cui latrans contra senex:
Non te destituit animus, sed vires meae.
Quod fuimus laudas, si iam damnas quod sumus.
¹⁰ Hoc cur, Philete, scripserim, pulchre vides.

Appendix: Fabulae Novae

Simius et vulpes: Avarum etiam quod sibi superest non libenter dare.

- ¹ Vulpem rogabat partem caudae simius,
Contegere honeste posset ut nudas nates;
Cui sic maligna: Longior fiat licet,
Tamen illam citius per lutum et spinas traham,
⁵ Quam parvam quamvis partem impertiar tibi.

Auctor: Non esse plus aequo petendum.

- ¹ Arbitrio si natura finxisset meo
Genus mortale, longe foret instructius:
Nam cuncta nobis attribuisset commoda,
Quaecumque indulgens Fortuna animali dedit:
⁵ Elephanti vires, et leonis impetum,
Cornicis aevum, gloriam tauri trucidis,
Equi velocis placidam mansuetudinem,
Et adesset homini sua tamen sollertia.
Nimirum in caelo secum ridet Iuppiter,
¹⁰ Haec qui negavit magno consilio homini,
Ne sceptrum mundi raperet nostra audacia.
Ergo contenti munere invicti Iovis
Fatalis annos decurramus temporis,
Nec plus conemur quam sinit mortalitas.

Mercurius et duae mulieres: De eodem alia fabella.

- ¹ Mercurium hospitio mulieres olim duae
Illiberali et sordido receperant:

Quarum una in cunis parvum habebat filium,
 Quaestus placebat alteri meretricius.
⁵ Ergo ut referret gratiam officiis parem,
 Abiturus et iam limen excedens ait:
 Deum videtis; tribuam vobis protinus
 Quod quaeque optarit. Mater suppliciter rogat
 Barbatum ut videat natum quam primum suum;
¹⁰ Moecha ut sequatur sese quicquid tetigerit.
 Volat Mercurius, intro redeunt mulieres.
 Barbatus infans ecce vagitus ciet.
 Id forte meretrix cum rideret validius,
 Nares replentur umore, ut fieri solet.
¹⁵ Emungere igitur se volens prendit manu
 Traxitque ad terram nasi longitudinem,
 Et aliam ridens ipsa ridenda exstitit.

Prometheus et Dolus: De veritate et mendacio.

¹ Olim Prometheus saeculi figulus novi
 Cura subtili Veritatem fecerat,
 Ut iura posset inter homines reddere.
 Subito accersitus nuntio magni Iovis
⁵ Commendat officinam fallaci Dolo,
 In disciplinam nuper quem receperat.
 Hic studio accensus, facie simulacrum pari,
 Una statura, simile et membris omnibus,
 Dum tempus habuit, callida finxit manu.
¹⁰ Quod prope iam totum mire cum positum foret,
 Lutum ad faciendos illi defecit pedes.
 Redit magister; quo festinanter Dolus
 Metu turbatus in suo sedit loco.
 Mirans Prometheus tantam similitudinem,

- ¹⁵ Propriae videri voluit artis gloriam.
Igitur fornaci pariter duo signa intulit;
Quibus percoctis atque infuso spiritu,
Modesto gressu sancta incessit Veritas;
At trunca species haesit in vestigio.
- ²⁰ Tunc falsa imago atque operis furtivi labor
Mendacium appellatum est; quod negantibus
Pedes habere facile et ipse assentio.

Auctor: Sensum aestimandum esse non verba.

- ¹ Ixion quod versari narratur rota,
Volubilem Fortunam iactari docet.
Adversus altos Sisyphus montes agit
Saxum labore summo, quod de vertice
- ⁵ Sudore semper irrita revolvitur,
Ostendit hominum sine fine esse miserias.
Quod stans in amne Tantalus medio sitit,
Avari describuntur, quos circumfluit
Usus bonorum, sed nil possunt tangere.
- ¹⁰ Urnis scelestas Danaides portant aquas,
Pertusa nec complere possunt dolia;
Immo luxuriae quicquid dederis perfluet.
Novem porrectus Tityos est per iugera,
Tristi renatum suggerens poenae iecur;
- ¹⁵ Quo quis maiorem possidet terrae locum,
Hoc demonstratur cura graviore affici.
Consulto involvit veritatem antiquitas,
Ut sapiens intellexeret, erraret rudis.

Auctor.

- ¹ Utilius nobis quid sit dic, Phoebe, obsecro,
Qui Delphos et formosum Parnasum incolis.
Quid hoc? sacratae vatis horrescunt comae,
Tripodes moventur, mugit adytis Religio,
⁵ Tremuntque lauri et ipse pallescit dies.
Voces resolvit icta Python numine:
Audite, gentes, Delii monitus dei:
Pietatem colite; vota superis reddite;
Patriam, parentes, natos, castas coniuges
¹⁰ Defendite armis, hostem ferro pellite;
Amicos sublevate; miseris parcite;
Bonis favete, subdolis ite obviam;
Delicta vindicate; †cohibete impios;
Punite turpi thalamos qui violant stupro;
¹⁵ Malos cavete; nulli nimium credite.
Haec elocuta concidit virgo furens:
Furens profecto, nam quae dixit perdidit.

Aesopus et scriptor.

- ¹ Aesopo quidam scripta recitarat mala,
In quis inepte multum se iactaverat.
Scire ergo cupiens quidnam sentiret senex,
Numquid tibi inquit visus sum superbior?
⁵ Haud vana nobis ingeni fiducia est.
Confectus ille pessimo volumine:
Ego inquit quod te laudas vehementer probo,
Namque hoc ab alio numquam continget tibi.

Pompeius Magnus et eius miles: Quam difficile sit hominem nosse.

¹ Magni Pompei miles vasti corporis
Fracte loquendo et ambulando molliter
Famam cinaedi traxerat certissimam.
Hic insidiatus nocte iumentis ducis,

⁵ Cum veste et auro et magno argenti pondere
Avertit mulos. Factum rumor dissipat;
Arguitur miles, rapitur in praetorium.
Tum Magnus: Quid ais? tune me, commilito,
Spoliare es ausus? Ille continuo exscreat

¹⁰ Sibi in sinistram et sputum digitis dissipat.
Sic, imperator, oculi exstillescant mei,
Si vidi aut tetigi. Tum vir animi simplicis
Id dedecus castrorum propelli iubet,
Nec cadere in illum credit tantam audaciam.

¹⁵ Breve tempus intercessit, et fidens manu
Unum e Romanis provocabat barbarus.
Sibi quisque metuit; primi mussitant duces.
Tandem cinaedus habitu, sed Mars viribus,
Adit sedentem pro tribunali ducem,

²⁰ Et voce molli: Licet? Enimvero eici
Virum ut in re atroci Magnus stomachans imperat.
Tum quidam senior ex amicis principis:
Hunc ego committi satius fortunae arbitror,
In quo iactura levis est, quam fortem virum,

²⁵ Qui casu victus temeritatis te arguat.
Assensit Magnus et permisit militi
Prodire contra; qui mirante exercitu,
Dicto celerius hostis abscidit caput
Victorque rediit. His tunc Pompeius super:

³⁰ Corona, miles, equidem te dono libens,
Quia vindicasti laudem Romani imperi;
Sed exstillescant oculi sic inquit mei,
Turpe illud imitans ius iurandum militis,
Nisi tu abstulisti sarcinas nuper meas.

Iuno, Venus et gallina.

¹ Cum castitatem Iuno laudaret suam,
Iucunditatis causam haud depellit Venus,
Nullamque ut affirmaret esse illi parem,
Interrogasse sic gallinam dicitur:
⁵ Dic sodes quanto possis satiari cibo.
Respondit illa: Quicquid dederis, satis erit,
Sic ut concedas pedibus aliquid scalpere.
Ne scalpas inquit satis est modius tritici?
Plane, immo nimium est, sed permittes scalpere?
¹⁰ Ex toto, ne quid scalpas, quid desideras?
Tum denique illa fassa est naturae malum:
Licet horreum mi pateat, ego scalpam tamen.
Risisse Iuno dicitur Veneris iocos,
Quia per gallinam denotarit feminas.

Paterfamilias et Aesopus: Quomodo domanda sit ferox iuventus.

¹ Paterfamilias saevum habebat filium.
Hic e conspectu cum patris recesserat,
Verberibus servos afficiebat plurimis
Et exercebat fervidam adolescentiam.
⁵ Aesopus ergo narrat hoc breviter seni:
Quidam iuvenco vetulum adiungebat bovem.

Is cum refugiens impari collo iugum
Aetatis excusaret vires languidas:
Non est quod timeas, inquit illi rusticus;
¹⁰ Non ut labores dico, sed ut istum domes,
Qui calce et cornu multos reddit debiles.
Et tu nisi istum tecum assidue detines
Feroxque ingenium comprimis clementia,
Vide ne querela maior accrescat domus.
¹⁵ Atrocitati mansuetudo est remedium.

Aesopus et victor gymnicus: Quomodo conprimatur aliquando iactantia.

¹ Victorem forte gymnici certaminis
Iactantio rem cum vidisset Phryx sophus,
Interrogavit an plus adversarius
Valuisset eius. Ille: Ne istud dixeris;
⁵ Multo fuere vires maiores meae.
Quod inquit ergo, stulte, meruisti decus,
Minus valentem si vicisti fortior?
Ferendus esses, forte si te diceres
Superasse, melior qui fuisset viribus.

Asinus ad lyram.

¹ Asinus iacentem vidit in prato lyram.
Accessit et temptavit chordas ungula;
Sonuere tactae. Bella res sed mehercules
Male cessit inquit artis quia sum nescius.
⁵ Si repperisset aliquis hanc prudentior,
Divinis aures oblectasset cantibus.
Sic saepe ingenia calamitate intercidunt.

Mulier vidua et miles: Quanta sit inconstantia et libido mulierum.

- ¹ Per aliquot annos quaedam dilectum virum
Amisit et sarcophago corpus condidit;
A quo revelli nullo cum posset modo
Et in sepulcro lugens vitam degeret,
- ⁵ Claram assecuta est famam castae virginis.
Interea fanum qui compilarant Iovis,
Cruci suffixi luerunt poenas numini.
Horum reliquias ne quis posset tollere,
Custodes dantur milites cadaverum
- ¹⁰ Monumentum iuxta mulier quo se incluserat.
Aliquando sitiens unus de custodibus
Aquam rogavit media nocte ancillulam,
Quae forte dominae tunc assistebat suae
Dormitum eunti; namque lucubraverat
- ¹⁵ Et usque in serum vigilias perduxerat.
Paulum reclusis foribus miles prospicit
Videtque et aegram et facie pulchra feminam.
Corruptus animus ilico succenditur
Et uritur impudentis sensim cupiditas.
- ²⁰ Sollers acumen mille causas invenit,
Per quas videre possit illam saepius.
Cotidiana capta consuetudine
Paulatim facta est advenae submissior;
Mox artior revinxit animum copula.
- ²⁵ Hic dum consumit noctes custos diligens,
Desideratum est corpus ex una cruce.
Turbatus miles factum exponit mulieri.
At sancta mulier: Non est quod timeas, ait,
Virique corpus tradit figendum cruci,

- ³⁰ Ne subeat ille poenas neglegentiae.
Sic turpitudine laudis obsedit locum.

Duo iuvenes sponsi dives et pauper: Fortunam interdum praeter spem hominibus favere.

- ¹ Unam expetebant virginem iuvenes duo;
Vicit locuples genus et formam pauperis.
Ut nuptiarum dictus advenit dies,
Amans dolorem quia non poterat perpeti,
⁵ Maerens propinquos contulit se in hortulos,
Quos ultra paulo villa splendida divitis
Erat acceptura virginem e matris sinu,
Parum ampla in urbe visa quod fuerat domus.
Pompa explicatur, turba concurrit frequens,
¹⁰ Et coniugalem praebet Hymenaeus facem.
Asellus autem, qui solebat pauperi
Quaestum referre, stabat portae in limine.
Illum puellae casu conducunt suae,
Viae labores teneros ne laedant pedes.
¹⁵ Repente caelum, Veneris misericordia,
Ventis movetur, intonat mundi fragor
Noctemque densis horridam nimbis parat:
Lux rapitur oculis et simul vis grandinis
Effusa trepidos passim comites dissipat,
²⁰ Sibi quemque cogens petere praesidium fuga.
Asellus notum proximum tectum subit
Et voce magna sese venisse indicat.
Procurrunt pueri, pulchram aspiciunt virginem
Et admirantur: deinde domino nuntiant.
²⁵ Inter sodales ille paucos accubans
Amorem crebris avocabat poculis.

Ubi nuntiatum est, recreatus gaudiis
Hortante Baccho et Venere, dulces perficit
Aequalitatis inter plausus nuptias.

- ³⁰ Quaerunt parentes per praeconem filiam;
Novus maritus coniuge amissa dolet.
Quid esset actum postquam populo innotuit,
Omnes favorem comprobarunt caelitum.

Aesopus et domina: Quam noceat saepe verum dicere.

- ¹ Aesopus turpi cum serviret feminae,
Quae se expingendo totum intricaret diem,
Vestem, uniones, aurum, argentum sumeret,
Nec inveniret digito qui se tangeret:

- ⁵ Licetne paucis? inquit—Dicas.—Censeo,
Quidvis efficies, cultum si deposueris.—
Adeone per me videor tibi meliuscula?—
Immo, nisi dederis, sponda cessabit tua.
—At non cessabunt latera respondit tua,

- ¹⁰ Et obiurgari iussit servum garrulum.
Post paulo armillam tollit fur argenteam.
Eam non apparere ut dictum est mulieri,
Furore plena vocat omnes et verbera
Proponit gravia, verum si non dixerint.

- ¹⁵ Aliis minare inquit me non falles, era;
Flagris sum caesus, verum quia dixi modo.

***Gallus lectica a felibus vectus: Nimiam securitatem
saepe in periculum homines ducere.***

- ¹ Feles habebat gallus lexicarios.
Hunc gloriosum vulpes ut vidit vehi,

Sic est locuta: Moneo praecaveas dolum;
Istorum vultus namque si consideras,
⁵ Praedam portare iudices, non sarcinam. * * *
Postquam esurire coepit societas fera,
Discerpsit dominum et fecit partes facinoris.

***Scrofa parturiens et lupus: Faciendum prius de homine
periculum, quam eius te committas fidei.***

¹ Premente partu scrofa cum gemeret iacens,
Accurrit lupus et obstetricis partibus
Se posse fungi dixit, promittens opem.
Quae vero nosset pectoris fraudem improbi,
⁵ Suspectum officium repudiavit malefici
Et: Satis est inquit si recedis longius.
Quod si perfidiae se commisisset lupi,
Pari dolore fata deflesset sua.

***Aesopus et servus profugus: Non esse malo addendum
malum.***

¹ Servus profugiens dominum naturae asperae,
Aesopo occurrit notus e vicinia.
Quid tu confusus?—Dicam tibi clare, pater,
Hoc namque es dignus appellari nomine,
⁵ Tuto querela quia apud te deponitur.
Plagae supersunt, desunt mihi cibaria;
Subinde ad villam mittor sine viatico.
Domi si cenat, totis persto noctibus,
Sive est vocatus, iaceo ad lucem in semita.
¹⁰ Emerui libertatem, canus servio.
Ullius essem culpae mihi si conscius,

Aequo animo ferrem; numquam sum factus satur
Et super infelix saevum patior dominium.
Has propter causas et quas longum est promere,
¹⁵ Abire destinavi quo tulerint pedes.
Ergo inquit audi: cum mali nil feceris,
Haec experiris, ut refers, incommoda;
Quid si peccaris? quae te passurum putas?
Tali consilio est a fuga deterritus.

Equus quadrigalis in pistrinum venumdatus: Ferendum esse aequo animo quicquid acciderit.

¹ Equum ex quadriga multis palmis nobilem
Abegit quidam et in pistrinum vendidit.
Productus ad bibendum cum foret a molis,
In circum aequales ire conspexit suos,
⁵ Ut grata ludis redderent certamina.
Lacrimis obortis: Ite felices ait;
Celebrate sine me cursu sollemnem diem;
Ego quo scelesti furis attraxit manus,
Ibi sorte tristi fata deflebo mea.

Ursus esuriens.

¹ Si quando in silvis urso desunt copiae,
Scopulosum ad littus currit et prendens petram
Pilosa crura sensim demittit vado;
Quorum inter villos simul haeserunt canceres,
⁵ In terram abripiens excutit praedam maris
Escaque fruitur passim collecta vafer.
Ergo etiam stultis acuit ingenium fames.

Viator et corvus: Verbis saepe numero homines decipi solere.

- ¹ Quidam per agros devium carpens iter
Ave exaudivit et moratus paululum,
Adesse ut vidit neminem, cepit gradum.
Iterum salutat idem ex occulto sonus.
- ⁵ Voce hospitali confirmatus restitit,
Ut quisquis esset par officium reciperet.
Cum circumspectans errore haesisset diu
Et perdidisset tempus aliquot milium,
Ostendit sese corvus et supervolans
- ¹⁰ Ave usque ingessit. Tum se lusum intellegens:
At male tibi sit inquit ales pessime,
Qui festinantis sic detinuisti pedes.

Pastor et capella: Nihil ita occultum esse, quod non reveletur.

- ¹ Pastor capellae cornu baculo fregerat:
Rogare coepit ne se domino proderet.
Quamvis indigne laesa, reticebo tamen;
Sed res clamabit ipsa quid deliqueris.

Serpens et lacerta: Ubi leonis pellis deficit, vulpinam insuendam esse, hoc est, ubi deficiunt vires, astu utendum.

- ¹ Serpens lacertam forte aversam prenderat;
Quam devorare patula cum vellet gula,
Arripuit illa prope iacentem surculum,
Et pertinaci morsu transversum tenens,

- ⁵ Avidum sollerti rictum frenavit mora.
Praedam dimisit ore serpens irritam.

Cornix et ovis: Multos lacessere debiles et cedere fortibus.

- ¹ Odiosa cornix super ovem consederat;
Quam dorso cum tulisset invita et diu:
Hoc inquit si dentato fecisses cani,
Poenas dedisses. Illa contra pessima:
⁵ Despicio inermes, eadem cedo fortibus;
Scio quem lacessam, cui dolosa blandiar;
Ideo senectam mille in annos prorogo.

Servus et dominus: Nullum maledictum esse gravius conscientia.

- ¹ Cum servus nequam Socrati malediceret,
Uxorem domini qui corrupisset sui,
Idque ille sciret notum circumstantibus:
Places tibi inquit quia cui non debes places;
⁵ Sed non impune, quia cui debes non places.

Lepus et bubulcus: Multos verbis blandos esse, pectore infideles.

- ¹ Cum venatorem celeri pede fugeret lepus
Et a bubulco visus veprem irreperet:
Per superos oro perque spes omnes tuas,
Ne me indices, bubulce; nihil umquam mali
⁵ Huic agro feci. Et rusticus: Ne timueris;
Late securus. Iamque venator sequens:

Quaeso, bubulce, numquid huc venit lepus?
Venit, sed abiit hac ad laevam; et dexteram
Demonstrat nutu partem. Venator citus
¹⁰ Non intellexit seque e conspectu abstulit.
Tunc sic bubulcus: Ecquid est gratum tibi,
Quod te celavi? Linguae prorsus non nego
Habere atque agere maximas me gratias;
Verum oculis ut priveris opto perfidis.

***Meretrix et iuvenis: Multa esse nobis iocunda quae
tamen sunt incommoda.***

¹ Cum blandiretur iuveni meretrix perfida,
Et ille laesus multis saepe iniuriis
Tamen praeberet sese facilem mulieri,
Sic insidiatrix: Omnes muneribus licet
⁵ Contendant, ego te plurimi facio tamen.
Iuvenis recordans quotiens deceptus foret:
Libenter, inquit, mea lux, hanc vocem audio,
Non quod fidelis, sed quod iocunda est mihi.

Fiber.

¹ Canes effugere cum iam non possit fiber,
(Graeci loquaces quem dixerunt castorem
Et indiderunt bestiae nomen dei,
Illi qui iactant se verborum copia),
⁵ Abripere morsu fertur testiculos sibi,
Quia propter illos sentiat sese peti.
Divina quod ratione fieri non negem;
Venator namque simul invenit remedium,
Omittit ipsum persequi et vocat canes.

- ¹⁰ Hoc si praestare possent homines, ut suo
Vellent carere, tuti posthac viverent;
Haud quisquam insidias nudo faceret corpori.

***Papilio et vespa: Non praeteritam sed praesentem
aspiciendam esse fortunam.***

- ¹ Papilio vespam praetervolitans viderat.
O sortem iniquam! dum vivebant corpora,
Quorum ex reliquiis animam nos accepimus,
Ego eloquens in pace, fortis proeliis,
⁵ Arte omni princeps inter aequales fui.
En cuncta: levitas putris et volito cinis!
Tu qui fuisti mulus clitellarius,
Quemcumque visum est laedis infixio aculeo.
Et vespa dignam moribus vocem edidit:
¹⁰ Non qui fuerimus, sed qui nunc simus vide.

***Terraneola et vulpes: Pravis non esse fidem
adhibendam.***

- ¹ Avis quam dicunt terraneolam rustici,
In terra nidum quia componit scilicet,
Forte occucurrit improbae vulpeculae;
Qua visa, pennis altius se sustulit.
⁵ Salve inquit illa cur me fugisti, obsecro?
Quasi non abunde sit mihi in prato cibus,
Grilli, scarabaei, locustarum copia:
Nihil est quod metuas: ego te multum diligo
Propter quietos mores et vitam probam.
¹⁰ Respondit contra: Tu quidem bene praedicas;
In campo non sum, sed par sub divo tibi.

Quin sequere: salutem tibi non committo meam.

Epilogus

¹ Hoc qualecumque est Musa quod ludit mea,
Nequitia pariter laudat et frugalitas,
Sed haec simpliciter; illa tacite irascitur.